

Τα Τεχνικά Έργα της Ολυμπιάδας του 2004 και ο Εργασιακός Κίνδυνος

Το θέμα της κατασκευής των Τεχνικών Έργων (Τ.Ε.) για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, όπως είναι φυσικό, απασχολεί διαρκώς την κοινή γνώμη. Το τελευταίο διάστημα, με έμφαση τίθενται οι προθεσμίες για την κατασκευή τους, δεδομένου ότι σημειώνεται ήδη σημαντική καθυστέρηση.

Υπάρχει όμως ένα **ιδιαίτερο σημαντικό θέμα**, το οποίο από καμία πλευρά δεν έχει τεθεί ακόμη και συνδέεται τόσο με τον αριθμό, μέγεθος και πολυπλοκότητα των Τ.Ε. όσο και με τα χρονοδιαγράμματά τους.

Πρόκειται για τον επαγγελματικό ή **εργασιακό κίνδυνο**, ή για να τον ορίσουμε από τα θλιβερά αποτελέσματά του, τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες του προσωπικού που θα απασχοληθεί, οι οποίες συνήθως αργούν να εκδηλωθούν.

Ασφαλώς τα έργα είναι αναγκαία και πρέπει να γίνουν με την πολυπλοκότητα και εύρος που προκύπτει από την ανάληψη των αναγκών για την Ολυμπιάδα του 2004 και τις ανάγκες ποιότητας διαβίωσης και εργασίας του πληθυσμού του λεκανοπεδίου γενικότερα. Δεν είναι όμως **αναγκαίος και ο εργασιακός κίνδυνος**, ο βαθμός του οποίου, με δεδομένο το εκάστοτε τεχνικό αντικείμενο και σύμφωνα με ευ-

ρωπαϊκές έρευνες, εξαρτάται από:

- **Τη μελέτη του έργου.** Τα στοιχεία των ερευνών αυτών δείχνουν ότι το 35% των ατυχημάτων που θα συμβούν κατά την εκτέλεση του έργου, συνδέονται με εσφαλμένες επιλογές ή παραλείψεις κατά τη φάση από την αρχική σύλληψη μέχρι την οριστική μελέτη του έργου,
- **την οργάνωση** (πολιτική ασφάλειας εργασίας, στελέχωση έργου και επιλογή προσωπικού, προμήθεια εξοπλισμού, συμβάσεις με υπεργολάβους κ.λπ.) και τον **προγραμματισμό των εργασιών.** Πριν την έναρξη οποιασδήποτε εργασίας, άλλο ένα 28% των ατυχημάτων έρχεται να προστεθεί εξαιτίας εσφαλμένων επιλογών και παραλείψεων στη φάση αυτή του Τ.Ε. και τέλους
- **την κατασκευή του έργου.** Ποσοστό 37% του συνόλου των ατυχημάτων που συμβαίνουν στο εργοτάξιο προέρχονται από παραλείψεις και σποχίες κατά τη φάση της κατασκευής (παραβίαση κανόνων ασφαλείας, αγνόηση διαδικασιών, μη χρήση μέσων ατομικής προστασίας κ.λπ.).

Βλέπουμε λοιπόν ότι 63% του συνόλου του ατυχημάτων που συνδέονται με ένα τεχνικό έργο, έχουν «προδιαγραφεί» πριν ακόμη την έναρξη οποιασδήποτε εργασίας στο εργοτάξιο. Επίσης, είναι βέβαιο ότι ο **βαθμός του εργασιακού κινδύνου αυξάνεται, όσο στενεύουν τα χρονοδιαγράμματα.**

Συνεπώς, πρέπει να δεχθούμε ότι τα έργα για την Ολυμπιάδα, πριν αυτά ακόμη μελετηθούν, έχουν προδιαγράψει μια πορεία με ιδιαίτερα βεβαρημένο εργασιακό κίνδυνο, εξαιτίας των ασφυκτικών χρονοδιαγραμμάτων εντός των οποίων πρέπει να εκτελεσθούν.

Η σοβαρότητα του θέματος του εργασιακού κινδύνου στα Τ.Ε. για τα προσεχή χρόνια στη χώρα μας γίνεται σαφέστερη εάν τα ανωτέρω στοιχεία των ευρωπαϊκών ερευνών τα ξαναδούμε υπό το φως της ελληνικής πραγματικότητας, τα κυριότερα δεδομένα της οποίας είναι τα εξής:

1. Τα στοιχεία για τον εργασιακό κίνδυνο: Τα τεχνικά έργα έχουν τα

θλιβερά πρωτεία τόσο στα θανατηφόρα με ποσοστά 52% για το 1999, όσο και στο σύνολο που καταγράφει το ΙΚΑ με ποσοστό 26% για το ίδιο έτος. Για τις επαγγελματικές ασθένειες ακόμη δεν έχει κατανοηθεί η σημασία τήρησης στατιστικών στοιχείων!!!

2. **Διάφορες αδυναμίες των ελεγκτικών μηχανισμών** τόσο του υπουργείου Εργασίας όσο και του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Αν και ο νεοσύστατος ελεγκτικός μηχανισμός του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) ενισχύεται σημαντικά σε ανθρώπινη δυναμική, με την πρόσληψη μέσω ΑΣΕΠ 318 νέων Τεχνικών και Υγιειονομικών Επιθεωρητών, καθώς και 42 Κοινωνικών Επιθεωρητών Εργασίας, με αποτέλεσμα ακόμη και τον 4ηλυσιασμό της δύναμης ορισμένων από τις Επιθεωρήσεις Εργασίας, αναμφίβολα θα απαιτηθεί σημαντικό χρονικό διάστημα και επιπλέον μέτρα μέχρι το νέο αυτό ανθρώπινο δυναμικό να αρχίσει να αποδίδει. Ορισμένα από τα προφανή μέτρα είναι η τοποθέτηση, εκπαίδευση και προσαρμογή τους, ο εξοπλισμός με όργανα, μηχανοργάνωση και πανελλαδική δικτύωση κ.λπ. Το κυριότερο όμως είναι να ξεπεραστούν οι ιστορικές αδυναμίες της επιθεώρησης εργασίας καθώς και η οπισθοχώρηση που σημειώθηκε την περίοδο 1994-1999 που είχαν ενταχθεί στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

Στο ΥΠΕΧΩΔΕ με το ΠΔ 81/99 θεσπίσθηκαν Διευθύνσεις στα πλαίσια της Γενικής Διεύθυνσης Ποιότητας Δημοσίων Έργων, με αρμοδιότητες σε θέματα ΑΥΕ (εκπαίδευσης υπαλλήλων Έργων, σύνταξης υποδειγμάτων διαδικασιών, μελετών ΑΥΕ και συμβατικών όρων, καθώς και έλεγχο των αναδόχων). Όμως, τα αρμόδια τμήματα ακόμη αναζητούν το ρόλο τους.

3. **Η αύξηση της ανεργίας**, η οποία είναι γνωστό ότι συνοδεύεται από την επιδείνωση των συνθηκών εργασίας και τον περιορισμό των εργατικών διεκδικήσεων για εφαρμογή της νομοθεσίας. Επίσης, ο μεγάλος αριθμός μεταναστών που εργάζονται στα Τ.Ε. με ελλιπή επαγγελματική εκπαίδευση και ανεπαρκή γνώση της ελληνικής, δυσχεραίνει ακόμη περισσότερο την τήρηση των κανόνων ασφάλειας και υγείας της εργασίας.

4. **Αύξηση των «μεγάλων Τεχνικών Έργων»** τα οποία, όπως μαρτυρούν τα γεγονότα, δεν διαθέτουν πάντοτε την απαιτούμενη πολιτική πρόληψη του εργασιακού κινδύνου, με αποτέλεσμα να έχουμε τα «μεγάλα ατυχήματα».

5. Τα **ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα** των Τεχνικών Έργων που υλοποιούνται αλλήλ και όσων προγραμματίζονται, με αποτέλεσμα συχνά να παρακάμπτονται ή να υποβαθμίζονται διαδικασίες ακόμη και νομικές απαιτήσεις (!) που διασφαλίζουν την ελαχιστοποίηση του εργασιακού κινδύνου.

Μπροστά σε αυτή τη δύσκολη πραγματικότητα για την Ελλάδα, αποκτούν ιδιαίτερη επικαιρότητα τα όσα κατά καιρούς έχει επισημάνει για το θέμα αυτό το Τ.Ε.Ε. Ξεχωρίζουμε εκείνα τα συγκεκριμένα μέτρα άμεσης αποτελεσματικότητας, τα οποία θα αποτρέψουν μια δραματική αύξηση των εργατικών ατυχημάτων, αλλήλ και των επαγγελματικών ασθενειών, το προσεχές χρονικό διάστημα:

1. Για τον «Αθήνα 2004», ο οποίος έχει άμεσο ενδιαφέρον για την ομαλή και έγκαιρη υλοποίηση των έργων υποδομής που απαιτούνται για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, η έλλειψη χρόνου σε συνδυασμό με την ενδεχόμενη άγνοια των απαιτήσεων ασφάλειας και υγείας του τεχνικού έργου από τη φάση της αρχικής μελέτης έως την κατασκευή και λειτουργία του, απαιτούν την υποστήριξή του με στελέχη έμπειρα στη διαχείριση θεμάτων ΑΥΕ σε Τεχνικά Έργα, με βαθιά γνώση της σχετικής νομοθεσίας και δοκιμασμένα σε αντίστοιχες συνθήκες της ελληνικής πραγματικότητας.

2. **Λήψη μέτρων από τη φάση της μελέτης του έργου.** Δηλαδή, εφαρμογή του ΠΔ 305/96 που αναφέρεται στο θεσμό του Συντονι-

στη Ασφάλειας Εργασίας κατά τη μελέτη, ο οποίος εκπονεί το Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας της Εργασίας (ΣΧΕΔΙΟ).

3. Για τη Γενική Διεύθυνση Ποιότητας Δημοσίων Έργων του ΥΠΕΧΩΔΕ, ορισμένες δυσκολίες που θα πρέπει άμεσα να ξεπεραστούν είναι: (α) Η έλλειψη υποδειγμάτων συμβατικών όρων για θέματα ΑΥΕ κατά τη μελέτη του έργου. Κατά την κατασκευή, τα υποδείγματα αυτά πρέπει απαραίτητα να περιλαμβάνουν οικονομικούς μηχανισμούς για την επιβολή των μέτρων ασφάλειας. (β) Η εκπαίδευση των στελεχών που ασκούν καθήκοντα επίβλεψης στα ΤΕ.

4. Επιτάχυνση της ανάπτυξης των ελεγκτικών μηχανισμών του ΣΕΠΕ, και κυρίως πολιτική βούληση για την εφαρμογή της νομοθεσίας.

5. Γενναία ενίσχυση της Γενικής Διεύθυνσης Ασφάλειας και Υγιεινής της Εργασίας του υπουργείου Εργασίας, σε προσωπικό και μέσα για να μπορεί να ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους και να λειτουργεί βασικούς θεσμούς όπως το Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΣΥΑΕ) που λειτουργεί στα πλαίσια του Ανώτατου Συμβουλίου Εργασίας βάσει του Ν. 1568/85 και στο οποίο συμμετέχει ενεργά το ΤΕΕ.

6. Ενίσχυση και αξιοποίηση του νέου θεσμού των Εξωτερικών Υπηρεσιών Προστασίας και Πρόληψης (ΕΞΥΠΠ) του ΠΔ 17/96, ο οποίος μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην εφαρμογή της νομοθεσίας. Οι ΕΞΥΠΠ υποχρεωτικά διαθέτουν σύγχρονη τεχνολογία, τον απαιτούμενο εξοπλισμό καθώς και στελέχωση με έμπειρο επιστημονικό προσωπικό. Έτσι μπορούν να επιτευχθούν αποτελέσματα οικονομίας κλίμακας, υπερβαίνοντας τα όρια των μεμονωμένων Τεχνικών Ασφάλειας, Συντονιστών Ασφάλειας και Γιατρών Εργασίας.

7. Βελτιώσεις θεσμικού χαρακτήρα που μπορούν να προωθηθούν άμεσα. Αυτές είναι:

- Βελτίωση του ΠΔ 294/88, ώστε στις ειδικότητες που μπορεί να έχει ο Τεχνικός Ασφάλειας να προστεθούν, ανάλογα με τη φύση του έργου, εκείνες του Τοπογράφου Μηχανικού και του Μεταλλειολόγου. Ανάλογα και για το Συντονιστή Ασφάλειας Εργασίας του ΠΔ 305/96.
- Θεσμοθέτηση του περιεχομένου του ΣΧΕΔΙΟΥ που έχει προτείνει το ΤΕΕ, περιλαμβανομένων των βελτιώσεων που έχει επεξεργαστεί η αρμόδια ομάδα εργασίας του ΣΥΑΕ.
- Βελτίωση του θεσμού του Ημερολόγιου Μέτρων Ασφάλειας, ώστε να αποδώσει στις ιδιαίτερες συνθήκες των δημοσίων έργων.

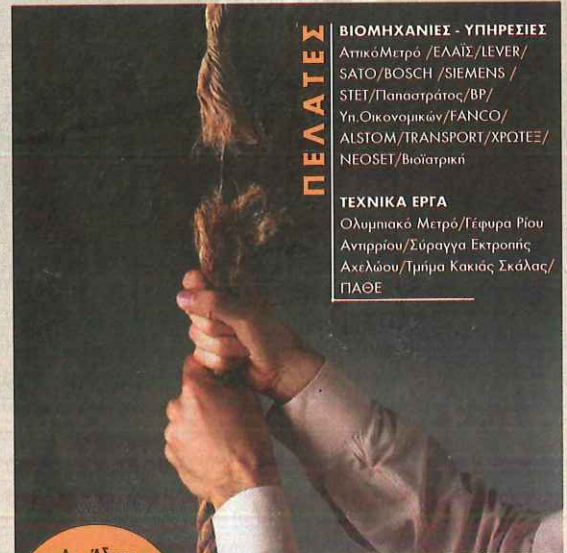
Τα ανωτέρω εστιάζουν στον τομέα των Τεχνικών Έργων και ασφαλώς δεν εξαντλούν το θέμα, δεδομένου ότι υπάρχουν και άλλα σημαντικά μέτρα, όπως η ενεργοποίηση των ασφαλιστικών οργανισμών – κυρίως του ΙΚΑ – με την εφαρμογή πολιτικών πρόληψης του εργασιακού κινδύνου, η δημιουργία τμημάτων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ για εκπαίδευση ειδικών ασφάλειας εργασίας, η ευαισθητοποίηση των εργοδοτών κ.ά., τα οποία όμως, αν και είναι κρίσιμα για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου και αποδοτικού συστήματος πρόληψης του εργασιακού κινδύνου, δεν έχουν την αμεσότητα των προτάσεων που αναφέρθηκαν.

Η εφαρμογή των ανωτέρω προτάσεων δεν είναι μόνο άμεσα επιτακτική αλλά επιτακτική. Πρόκειται για τρόπους που θα διευκολύνουν την εφαρμογή του νομικού πλαισίου, το οποίο, αν και είναι σύγχρονο και περιγράφει θεσμούς, ρόλους, αρμοδιότητες και τεχνικές απαιτήσεις, στην πράξη δυστυχώς παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεργό.

Ηλίας Μπανούτσος
Μηχανικός Παραγωγής - Εργονόμος (Μ.Σc.)
Μέλος της Μόνιμης Επιτροπής του ΤΕΕ για την ΑΥΕ και εκπρόσωπός του στο ΣΥΑΕ

Εργονομία ΕΠΕ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΡΓΟΝΟΜΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ & ΥΓΕΙΑΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ & ΠΡΟΛΗΨΗΣ
(ΕΞ.Υ.Π.Π.)



ΠΕΛΑΤΕΣ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
Αττικό Μέτρο /ΕΛΛΑΣ/LEVER/
SATO/BOSCH/SIEMENS /
STET/Παυστήρας/BP/
Υπ.Οικονομικών/FANCO/
ALSTOM/TRANSPORT/ΧΡΩΤΕΕ/
NEOSET/Βιοϊατρική

ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ

Ολυμπιακό Μέτρο/Γέφυρα Ρίου
Αντηρίου/Σύραγγα Εκτροπής
Αελλώου/Τμήμα Κακιάς Σκάλας/
ΠΑΘΕ

Αρ. Άδειας

ΕΞ.Υ.Π.Π.

Υπ. Εργασίας:

130190/24-7-2000

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

- ♦ Τεχνικός Ασφάλειας, Γιατρός Εργασίας
- ♦ Εκτίμηση του Επαγγελματικού Κινδύνου
- ♦ Μετρήσεις Φυσικών & Χημικών Παραγόντων
- ♦ Συντονιστής Ασφάλειας στα Τεχνικά Έργα (φάση μελέτης και κατασκευής)
- ♦ Σχέδιο και Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας στα Τεχνικά Έργα
- ♦ Σύστημα Διαχείρισης της Πρόληψης του Επαγγελματικού Κινδύνου (ΕΛΟΤ 18001, BS 8800)
- ♦ Πληροφόρηση και Εκπαίδευση Εργοδοτών και Εργαζομένων

Γ' Σεπτεμβρίου 75, 104 34 Αθήνα

ΤΗΛ.: (01) 82 28 888, 88 39 807 - FAX: (01) 82 56 388

E-MAIL: ergonomia@hol.gr - [HTTP://www.ergonomia.gr](http://www.ergonomia.gr)